

חלק ד'
עמנואל

ישעיהו הנביא ניבא שעלמה (בתולה) תלד בן ושמו יהיה עמנואל (ישעיהו ז'. יד). מאמר הבא יענה על שתי שאלות.

- (א) מדוע נולד בן ולא בת?
(ב) מה משמעותו של השם עמנואל?

יש משמעויות רבות למילה "בן". בדרך כלל יש שלושה פירושים למילה "בן". הפירוש הראשון הוא הפשוט ביותר, "בן" הוא ילד לדוגמה,

"כִּי-יָלֵד יֶלֶד-לְנוֹ, בֶּן נִתַּן-לְנוֹ, וְנִתְּחִי הַמִּשְׁכָּה, עַל-שְׂכָמוֹ; וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פְּלָא יוֹעֵץ, אֵל גְּבוּר, אֲבִי-עַד, שֶׁר-שְׁלוֹם." ישעיהו ט'. ה.

דוגמה נוספת:

"וַיִּתְּדֹר נְדָר וַתֹּאמֶר, יְהִנֵּה צְבָאוֹת אִם-כָּאֵה תִרְאֶה בְּעֵינֵי אֲמִתְךָ וַיִּזְכְּרֵנִי וְלֹא-תִשְׁכַּח אֶת-אֲמִתְךָ, וַנִּתְּתָה לְאֲמִתְךָ, זֶרַע אֲנָשִׁים--וַנִּתְּתִיו לַיהוָה כָּל-יְמֵי חַיָּיו, וּמוֹרָה לֹא-יַעֲלֶה עַל-רֹאשׁוֹ." שמואל א א'. יא

בפסוק הזה המילה "בן" מופיעה בביטוי "זרע אנשים" אשר מגדיר את משמעותה של המילה "בן" כזכר. בשימוש הזה אין הבדל בין בן לבת מחוץ למין.

בפירוש השני המילה "בן" מתוארת כעבד. לדוגמה:

"וַיֹּאמְרוּ בְנֵי-הַנְּבִיאִים, אֶל-אֱלִישֶׁעַ: הֲנֵה-נָא הַמָּקוֹם, אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים שָׁם לְפָנֶיךָ--צַר מִמֶּנּוּ. מַלְכִים בּוֹ יֵאָמְרוּ." מלכים ב ו'. א

לפי המשל הזה, "בני הנביאים" הם לא בניס אמיתיים של הנביאים, אלא אנשים שלומדים ומשרתים את הנביאים.

בפירוש השלישי יש למילה "בן" משמעות של יורש.

"חֲזָה הַיּוֹת, בְּחֻזֵי לִילְיָא, וְאָרוּ עִם-עֲנֵנֵי שְׁמַיָא, כְּבַר אֲנִישׁ אֲתָה הָנָא; וְעַד-עֵתִיק יוֹמִיא מְטָה, וְקִדְמוּהֵי הַקְּרִבוּהֵי. וְלֵה יְהִיב שְׁלִטוֹן, וַיִּקְרַ וּמְלָכוֹ, וְכָל עַמְמִיָא אֲמַיָא וְלִשְׁנַיָא, לֵה יִפְלַחוּן; שְׁלִטְנָה שְׁלִטוֹן עֲלֵם, דִּי-לֹא יַעֲדָה, וּמְלָכוּתָהּ, דִּי-לֹא תִתְחַבֵּל." דניאל ז'. יג-יד

צריך להבין שיש קשר בין השימוש הזה לשימוש השני. המונח בדניאל ז'. יג מתורגם את "בן האדם" כאותו בן שישעיהו הנביא ניבא שייוולד מעלמה ושמו יהיה עמנואל. נבואתו של דניאל מתרכזת על "בן האדם" שבא לפני "יועד עתיק יומא" (אלוקים). לאיזו מטרה נגש "בן האדם" אל הקב"ה? המטרה היא כדי לרשת את השלטון, את הכבוד (יקר), ואת הממלכה ששייכים לה' ישתבח שמו.

הגמרא במסכת סנהדרין דף צח' עמוד א' אומרת ש"בן האדם" הוא המשיח,

"אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי כתיב וארו עם ענני שמיא כבר אינש אתה וכתוב עני ורוכב על חמור זכו עם ענני שמיא לא זכו עני רוכב על חמור אמר ליה שבור מלכא לשמואל אמריתו משיח על חמרא אתי...."

זאת אומרת שמיח יירש את שלטון, את הכבוד, ואת מלכות ה'. העובדה הזאת גרמה לרבנים לקרוא למשיח- מלך המשיח. בהמשך הפסוק כתוב,

"... וְכָל עַמְמֵי אֲמִיָּא וְלִשְׁנָיָא, לֵה פְּלַחוּן ; שְׁלִטְנָה שְׁלִטוֹן עֲלֵם, דִּי-לֹא יַעֲדָה, וּמְלֻכוּתָהּ, דִּי-לֹא תִתְחַבֵּל."

המשפטים האלו הם חשובים מאוד כדי לעזור לקורא להבין את הזהות האמיתית של המשיח. אין וויכוח ביהדות לעובדה שהמשיח הוא בן אדם אנושי, הבעיה היא שדניאל אומר ש"כל העמים, האומות, והלשונות עבדו בו" (וְכָל עַמְמֵי אֲמִיָּא וְלִשְׁנָיָא, לֵה פְּלַחוּן...). אם המשיח הוא אך ורק בשר ודם אז זה לעבוד אותו ייחשב כעבודה זרה לכל העמים. חז"ל אומרים שלא נכון לתרגם את המילה "לעבוד" כעבודת ה', אלא כאיש שעובד את אדונו או את מלכו. האם חז"ל צודקים? כדי לענות על השאלה הזאת חשוב לחקור איך דניאל השתמש במילה "פלח" בארמית. המילה הארמית מופיעה כמה פעמים בספר דניאל. כל פעם שדניאל משתמש במילה הזאת משמעותה של עבודת ה' היא ממש ברורה. למשל,

" אֵינִי גְּבָרִין יְהוּדָאִין, דִּי-מְנִיתָ יְתְּהוֹן עַל-עֲבִידַת מְדִינַת בְּבֵל, שְׁדַרְךְ מִישְׁךְ, נַעֲבַד נְגוּ--גְּבָרִיָּא אֵלְךְ, לֹא-שְׁמוּ עֲלֶיךְ (עֲלֶיךְ) מְלָכָא טַעַם, לֹא-לֵהִיד (לֹא-לֵהִיד) לֹא פְּלַחוּן, וְלִצְלָם דְּהָבָא דִּי הִקְיַמְתָּ לֹא סְגְדִין." דניאל ג'. יב

" עֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר, וְאָמַר לְהוֹן, הִצְדָּא, שְׁדַרְךְ מִישְׁךְ נַעֲבַד נְגוּ : לֹא-לֵהִי, לֹא אֵינִיכּוֹן פְּלַחוּן, וְלִצְלָם דְּהָבָא דִּי הִקְיַמְתָּ, לֹא סְגְדִין." דניאל ג'. יד

" הוּ אֵינִי, אֵלֵהֶנָּא דִּי-אֲנַחְנָא פְּלַחוּן--יְכָל, לְשִׁיבּוּתָנָא : מִן-אֲתוֹן נֹרְאָא וּמִן-יְדִיד מְלָכָא, יְשִׁיבּוּ. וְהוּ לֹא, יְדִיעַ לְהוּא-לְךְ מְלָכָא ; דִּי לֹא-לֵהִיד (לֹא-לֵהִיד), לֹא-אֵינִינָא (אֵינִינָא) פְּלַחוּן, וְלִצְלָם דְּהָבָא דִּי הִקְיַמְתָּ, לֹא נְסַגְדּוּ." דניאל ג'. יז-יח

העובדה שחז"ל נכשלו לזהות שלמילה "פלח" יש משמעות של להלל, לשבח, לפאר, לרומם, להדר, לברך, לעלה, ולקלס (נא לראות סוף תפילת שחרית לשבת "שוכן עדי") מוכיחה אחת משתי אפשרויות: אין לחז"ל את השיטה הנכונה לפרש את כתבי הקודש או המסקנה היא שאכן שכל העמים יעבדו את המשיח, (כלומר המשיח הוא בן אלוקים וראוי לעבודת ה') המסקנה הזאת תגרום לחז"ל לפרש מילה זו באופן שגוי בכוונה כדי להסתיר את המושג "בן אלוקים" מהיהדות. יש צורך להדגיש שחז"ל הסתירו את ההגדרה האמיתית של המילה "פלח" בכוונה מפני שחז"ל יודעים טוב שאם מישוהו רוצה להבין את משמעותה של מילה מסוימת יש חובה היא לבדוק איך המילה משומשת בתוך הספר. זה בלתי אפשרי לעשות את המחקר ולהגיע למסקנה שאין למילה "פלח" משמעות של עבודת ה'. זו הסיבה שהדגשתי שחז"ל הסתירו את האמת של המילה "פלח" בכוונה.

אך ורק אם המשיח הוא "בן אלוקים" מותר לעבוד את המשיח ולא להיות אשם בחטא של עבודת זרה. זאת הסיבה ישעיהו הנביא קרא לילד שנולד בשם עמנואל- הילד הוא ממש אלוקים עמנו! הדרך שאלוקים פקד את עמו ונכנס לעולם הזה בגוף גשמי כאשר עלמה (בתולה) הרתה מרוח הקודש וילדה את המשיח. המשיח הוא בן אדם אנושי לחלוטין וגם בן אלוקים. יש למשיח שני תפקידים.

- א) לעשות את רצונו של אביו-להביא את הגאולה לעולם
- ב) לרשת את מלכות ה' ולשלוט על העולם לעולם ועד

המושג "בן אלוקים" הוא מושג ממש זר ליהדות היום, אבל השאלה החשובה היא האם מושג כזה מוצדק לפי התנ"ך?

במאמר הבא בעז"ה ימשיך העיון בשם "עמנואל" והמושג "בן אלוקים". ישעיהו פרקים ח' וט' ייחקרו ותלמד את השאלה האם זה אפשרי שהנביא מתכוון למישהו אחר ולא למשיח, מישהו כמו אולי למלך חזקיהו או אפילו לבנו של הנביא ישעיהו עצמו?